

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS

2002 metai

2

LITHUANIAN INSTITUTE OF HISTORY

THE YEAR-BOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

2002

2

VILNIUS 2004

LITAUISCHES INSTITUT FÜR GESCHICHTE

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

2002

2

VILNIUS 2004

UDK 947.45
Li 237

Redakcinė kolegija:

Egidijus ALEKSANDRAVIČIUS

Vytauto Didžiojo universitetas

Alfonsas EIDINTAS

Vilniaus universitetas

Zigmantas KIAUPA (pirmininkas)

Lietuvos istorijos institutas

Česlovas LAURINAVIČIUS

Lietuvos istorijos institutas

Ingė LUKŠAITĖ

Lietuvos istorijos institutas

Bronius MAKASKAS

Lenkijos MA Istorijos institutas

Jolita MULEVIČIŪTĖ

Kultūros, filosofijos ir meno institutas

Edmundas RIMŠA

Lietuvos istorijos institutas

Jolita SARCEVIČIENĖ (sekretorė)

Lietuvos istorijos institutas

Vladas SIRUTAVIČIUS

Lietuvos istorijos institutas

Saulius SUŽIEDĖLIS

Milersvilio universitetas

Redakcinės kolegijos adresas:

Kražių g. 5, 2001 Vilnius

<http://www.istorija.lt>

ISSN 0202-3342

© Lietuvos istorijos institutas, 2004

© Straipsnių autoriai, 2004

SUKAKTYS

VANDOS ZABORSKAITĖS 80-MEČIO SUKAKTIS

Švęsti profesorės Vandos Zaborskaitės 80-mečio sukaktį Lietuvos intelektualus subūrė leidyklos *Tyto alba* išleistos jos knygos: pakartotinai išleistas jau klasika tapęs „Eilėraščio menas“ (1965) ir straipsnių rinkinys „Tarp istorijos ir dabarties“. Vanda Zaborskaitė – lietuvių literatūros, teatro istorijos, Lietuvos istoriografijos, estetikos tyrinėtoja. Visose srityse, kurių ėmėsi, ji žengė už žanro, už nusistovėjusių mokslo srities tyrimo ribų į erdvę, kurią galima būtų, jos pačios mintimi remiantis, apibūdinti – kūrybos kaip žmogiškosios esmės manifestacijos tyrimus ir apmąstymus. Šio-

je intelekto erdvėje randame ir kultūros istorijos plotus.

V. Zaborskaitė yra viena iškiliausių Lietuvos kultūros istorikų. Tai akivaizdžiai liudija ir jubiliejui išleista jos knyga „Tarp istorijos ir dabarties“ (daugiau kaip 700 puslapių straipsnių, mokslinių studijų, atsiminimų ir publicistikos tekstų, parašytų per pastaruosius dešimtmečius, rinkinys), ir jos veikalai: „Maironis“ (1968), „Prie Lietuvos teatro ištakų: XVI–XVIII a.: mokyklinis teatras“ (1981), kartu su J. Girdužiausku parengtas spaudai Jurgio Lebedžio palikimo šaltinių rinkinys „Lietuvių kalba XVII–XVIII a. viešajame gyvenime“ (1976). Kiekvienas iš knygos „Tarp istorijos ir dabarties“ skyrių: „Portretų eskizai“ (Motiejus Valančius, Juozas Tumas-Vaižgantas, Maironis, Vincas Mykolaitis-Putinas, Balys Sruoga), „Istorijos pjūviai“, „Amžininkai“, „Teatras, kinas“, „Pašnekesiai“, „Publicistika“ – aiškia fraze, skaidria mintimi kviečia skaitytoją kartu apmąstyti žodžio ir mąstymo meno, gyvenimo, kūrybos, kultūros aktų prasmes ir vertę. Keli iš daugelio pavyzdžių: straipsniai „Kultūra kaip gyvybės forma mirties kontekste“, „Vertybių erozija“, „[Vincas

Mykolaitis-Putinas] Kas yra tiesos sakymas“, „[Motiejus Valančius] Tarp modernėjančios visuomenės alternatyvų“, „Kas yra Vaižganto dvasia?“. Jie yra arba kokio nors konkretaus kultūros įvykio refleksijos, arba Lietuvos istoriografijos, literatūrologijos subrandinti kaip jau būtina tolesnė jos raidos pakopa, būtinas reiškinių supratimas ir įvardijimas. Ir ne vienu atveju – ar tai būtų XIX a., XIX ir XX a. sandūros, ar XX a. pabaigos kultūros procesai, jų artikuliuotą suvokimą ir įvardijimą pateikė V. Zaborskaitė. Visuose juose profesorė apmąsto visuminius kultūros, kaip žmonių bendrijos gyvavimo formos, bruožus, teigdama kuriantįjį, ne dekonstruojantį, ne destruktivųjį jos pradą.

V. Zaborskaitė gimė 1922 m. per Kūčias. Ji pati apibūdino svarbiausias savo gyvenimo vietas – tai Panevėžys ir Vilnius. Panevėžyje mokėsi gimnazijoje, su šio miesto inteligentija išliko saitai visam gyvenimui. Vilniuje 1946 m. baigė universitetą, 1950–1961 m. jame dėstė, 1957 m. apgynė mokslų kandidato laipsnį ir po 1957–1961 m. Lietuvių literatūros katedros bylos 1961 m. buvo pašalinta iš Vilniaus universiteto dėstytojų. Po to devynerius metus (1962–1971) dirbo Lietuvos istorijos institute (tada – Lietuvos MA Istorijos institute, Menotyros sektoriuje), nuo 1971 m. profesoriavo Vilniaus pedagoginiame universitete (tada – Vilniaus pedagoginiame institute). Prasidėjus Lietuvos atgimimo sąjūdžiui, labai aktyviai įsitraukė į Lietuvos švietimo reformą, kurį laiką Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerijoje vadovavo Ugdymo turinio departamentui.

Į Lietuvos istorijos institutą V. Zaborskaitė pateko susiklosčius jos gyvenimui nepalankioms aplinkybėms: to meto Lietuvos TSR ir VVU partinė vadovybė siekė suardyti pašalintos iš universiteto dėstytojos kontaktą su jaunimu, sumažinti jos mąstymo poveikio jaunimui galimybes, tiesiog suvaldyti jos intelektualinio darbo kryptis. Pradėjusi dirbti Lietuvos mokslo akademijos ir konkrečiai Istorijos institute, ji tuos valdžios (jos vadinamos Sistemos) siekius, perfrazuojant mūsų klasiko žodžius, atrodė, tyliai „pargriaudama juokės“. To meto Lietuvos mokslų akademijos vadovybėje ir Istorijos institute buvo suvokiančių humanitarinės, intelektualinės kūrybos vertę. Istorijos institute ji atsidėjo, susikaupė savo pagrindinei gyvenimo kryptiui – literatūros tyrimams: parašė ir išleido „Eilėraščių meną“ (1965), baigė rašyti ir parengė spaudai savo didžiąją monografiją „Maironis“ (1968), tačiau lygia greta dirbo ir vykdė Instituto mokslinius planus: parašė studiją apie mokyklinį teatrą ir straipsnį „Renesanso kultūros apraiškos Motiejaus Strijkovskio *Kronikoje*“. Jau pats tokios asmenybės kaip V. Zaborskaitė buvimas Istorijos institute buvo reikšmingas: nors tuo metu jame dirbo palyginus nedaug jaunų žmonių, tačiau dauguma klausė jos balso kaip „kamertoną“ – jis išreiškėdavo kūrybiškos, rezultatyvios laikysenos tonaciją, į ją orientavosi jaunieji bendradarbiai, tyliai ir to nedeklaruodami, ugdydami savo profesinius sugebėjimus, savarankiškai rinkdamiesi darbo temas ir problemas šalia privalomų planinių Instituto temų. Toks „dvigubo darbo“ pasirin-

kimas buvo būtinas istorikų profesionalumo ugdymui, naujų kryptių formavimuisi, ir jis pasiteisino.

Istorikams, o ypač kultūros istorikams yra reikšmingas V. Zaborskaitės gebėjimas dirbti kelių mokslo sričių sandūroje, kur dažnai slypi naujo požiūrio ir interpretacijų galimybės. Ir istorikams, ir literatams naujų dalykų pasako jos straipsniai „Istorija, kultūra, žmogus Maironio poezijoje“, „Kijevo istorikai ir Maironio *Apsakymai apie Lietuvos praeigą*“.

Ypač reikšminga V. Zaborskaitės kultūrinė laikysena buvo senosios Lietuvos valstybės ir kultūros tyrinėtojams. Istorijos institute visai novatoriškos buvo jos studijos apie Lietuvos mokyklinį teatrą ir M. Strijkovskį. Naujas mūsų istoriografijoje buvo pats diskursas – pažvelgti į tyrinėjamus reiškinius Europos kultūros kontekste. Tai, ką Juozas Jurginis veikale „Renesansas ir humanizmas Lietuvoje“ (1965) pateikė kaip sumanymo apybraižą, V. Zaborskaitė profesionaliai realizavo ir empiriniu, ir paties metodo lygmeniu (teorinių svarstymų iš esmės tuo metu būti negalėjo): pirmą kartą į M. Strijkovskio kroniką buvo pažvelgta kaip į Lietuvos istoriografijos paminklą, brandintą ne tik prieš jį buvusių istorinių šaltinių – metraščių, kronikų, bet ir kaip į Europos mentaliteto ugdytą istoriko kūrinį. V. Zaborskaitė istorikų žvilgsniui praskleidė tą europietiškąją intelektualiąją terpę, kuria rėmėsi M. Strijkovskis, ir kurioje tarpo to meto istorikai, pristatė svarbiuosius XVI a. Europos istorinius veikalus. Pažvelgus į studijos datą – 1964 m. – akivaizdu, kaip anksti tai buvo padaryta.

Nauja buvo ir Lietuvos MA Istorijos institute V. Zaborskaitės parengta studija apie mokyklinį XVI–XVIII a. teatrą, išleista 1981 m., vėliau sutrumpintai apibendrinta straipsnyje „Teatras Senajame Vilniaus universitete (XVI–XVIII a.)“ (1986). Studijoje tyrinėtoja jungė istorijos, šaltiniotyros, literatūros tyrimo metodus, mokyklinį teatrą glaustai pristatė kaip Europos kultūros reiškinį, aptarė vaidinimų bendrąją ir specifinę Lietuvai tematiką. Lietuvos kultūros istoriografijai buvo ypač reikšminga tai, kad mokyklinis teatras buvo nagrinėjamas kaip integrali Lietuvos ir lietuvių kultūros dalis. Kruopščiai surinkusi vaidintų spektaklių programas ir jas tirdama V. Zaborskaitė atskleidė, koks buvo mokyklinio teatro turinio ryšys su Lietuvos istorijos siužetais, kaip jie pynėsi su antikiniai, kaip juose „dalyvavo“ mitologinė Lietuvos praeitis. V. Zaborskaitė rašė šią studiją tuo metu, kai Lietuvos kultūros XVI–XVII a. sampratos apibrėžtys tik buvo pradėtos ryškinti: istoriografijoje dominavo požiūris, kad Vilniaus universitetas tuo metu buvęs lenkiškas, kad net ir lotynų kalba kurtas klodas priklausęs lenkiškajai raštijai, kad tik lietuvių kalba parašyti tekstai priklausą Lietuvos kultūrai. V. Zaborskaitė labai atidžiai išryškino, kokias Lietuvos istorijos aktualijas, siužetus mokyklinis teatras teikė ir vertė išgyventi Vilniaus universiteto, Kražių kolegijų jaunimą. Lietuvos skaitytojai sužinojo, kad Vilniuje vaidinimu 1582 m. buvo pagerbtas Steponas Batoras, sudaręs

taiką su Maskvos kunigaikštyste, Jonas Karolis Chodkevičius po pergalės 1605 m. mūšyje ties Salaspiliu (Kirchholmu), po 50 metų buvo suvaidinta drama apie pergalę prie Chotino (1621); Kražių kolegijoje du vaidinimai pažymėjo Jono Sobieskio pergalę prieš turkus prie Vienos. Mokyklinių vaidinimų personažai – Mindaugas, Vytenis, Algirdas, Kęstutis, Skirgaila, Vytautas ir mitiniai valdovai – Vaidevutis, Litalanas ir kt. Kruopščiai surinkti vaidinimų autorių biografijų duomenys ir pateikti sąrašai išryškino ir tai, kad kai kurie vaidinti veikalai buvo tarpkultūrinių ryšių rezultatas, kita vertus, ir gausų būrį asmenybių, išaugintų Lietuvos kolegijose ir Vilniaus universitete, įsitraukusių į teatrinių veikalų kūrybą. Veikalo visuma išaiškino paties kultūros reiškimo mastą, 200 metų jo raidą; vaidinimų autorių kilmės, veiklos, temų, siužetų analizė atskleidė mokyklinio teatro ryšį su Lietuvos kultūra, apibūdino jį kaip integralią mūsų kultūros dalį. Kartu ši studija žymiai praplėtė Lietuvos teatro istorijos chronologijos ir pačios sampratos rėmus, taip įvykdavo visose humanitarinių mokslų srityse, prie kurių prisiliesdavo V. Zaborskaitė.

Ši savo mokslinio gyvenimo tarpsnį pati profesorė vertina kaip vingį, tačiau tie „vingiai“ praturtino Lietuvos kultūros istoriografiją. Dėkojame sukaktuvininkei, kad likimo negandas ji sugebėjo paversti dovanomis ir bendru mūsų intelektualiniu turtu.

Ingė L u k š a i t ė

PROFESORIUI ZIGMANTUI KIAUPAI – 60

Šiandien sunku būtų įsivaizduoti Lietuvos istorijos institutą be profesoriaus Zigmanto Kiaupos, kolegų ir bičiulių vadinamo tiesiog Zigmū, dirbančio šioje mokslo institucijoje jau trečdalį amžiaus. Jį galima pamatyti koridoriuje diskutuojantį su kolegomis apie naujausius istorikų darbus, kantriai aiškinantį studentams ir doktorantams, kaip geriau suformuluoti tyrimų problemas, į ką atkreipti pagrindinį dėmesį, ir palinkusį prie kompiuterio savo kabinete, kantriai atsakinėjantį į laiškus gausiam „Lietuvos istorijos metraščio“ autorių ir kitų korespondentų būriui.

Zigmantas Kiaupa gimė 1942 m. sausio 29 d. Pakiaunio kaime dabartiniame Ignalinos rajone. Po dvejų metų jį tėvai atsivežė į Vilnių ir nuo tada, galima sakyti, visas būsimąjį istoriko gyvenimas yra susijęs su Lietuvos sostine. Čia jis 1959 m. baigė vidurinę mokyklą, 1965 m. – ir Vilniaus universitetą, įgydamas istoriko specialybę. Dar studijuodamas pradėjo dirbti Lietuvos centriniame valstybiniame archyve. Po to – sovietinė kariuomenė, darbas Lietuvos centriniame valstybiniame istorijos archyve, vėl kariuomenė, Istorijos instituto aspirantūra. Nuo 1973 m. jis etatinis Istorijos (dabar Lietuvos istorijos) instituto darbuotojas. Perėjo beveik visus mokslinės karjeros laiptelius nuo jaunesniojo mokslinio bendradarbio iki vyresniojo mokslo darbuotojo, buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos skyriaus vedėju ir Lietuvos istorijos instituto direktoriaus pavaduotoju mokslo reikalams. 1993 m. apgynė humanitarinių mokslų daktaro disertaciją. 1995 m. Z. Kiaupai Vytauto Didžiojo universiteto senatas suteikė pedagoginį docento vardą, o 2003 m. jis tapo ir šio universiteto profesoriumi.

Profesoriaus Z. Kiaupos mokslinių tyrimų ratas labai platus ir įvairus¹. Galbūt miestietiška kilmė lėmė, kad jis iš pradžių savo tyrimų objektu pasirinko miestus. Labiausiai jį domino didžiųjų miestų, ypač Kauno, senoji istorija, savivaldos teisės atsiradimas, atskirų miesto institucijų veikla ir teisminė galia, miesto archyvo likimas

¹ Išsamiau apie jubiliejaus darbus žr.: *Zigmantas Kiaupa, Bibliografijos rodyklė 1973–2001*, sud. I. Tumelytė ir D. Vilimas, Vilnius, 2002, 40 p.

po XVII a. vidurio – XVIII a. pradžios karų. Šiandien Z. Kiaupos tyrimų dėka galime daug patikimiau kalbėti apie Kauno savivaldos pradžią, patikslinti kai kurias Mykolo Balinskio, akademiko Konstantino Jablonskio išvadas dėl 1408 m. privilegijos tikrumo, galimo klastojimo laiko ir šaltinių. Daugiau žinome ir apie Kauno savivaldos darbo organizavimą, kalbų ir rašto vartojimą viešajame gyvenime, demografinius pokyčius šiame mieste. Iš jubilieto akiračio neišslydo ir Vilniaus, taip pat mažesnių miestų bei miestelių istorija. Jo plunksnai priklauso Alytaus, Merkinės, Palangos, Plungės, Radviliškio, Šiaulių, Telšių ir kitų vietovių istoriniai tyrimai, leidę autoriui sintetiniuose darbuose suformuluoti miestų raidos Lietuvoje etapus, jų vietą krašto istorijoje.

Iš sintezių pirmiausia vertėtų paminėti kartu su dr. Jūrate Kiaupiene bei dr. Albinu Kuncėvičiumi parašytą ir 1995 m. išleistą „Lietuvos istoriją iki 1795 m.“ Ji perleista 1998 ir 2000 m., o 2000 m. užsienio skaitytojui išspausdinta ir anglų kalba: „The History of Lithuania before 1795“. Tai vienas iš geriausių paskutiniame dešimtmetyje pasirodžiusių apibendrinančio pobūdžio darbų. 1999–2000 m. anglų, estų, latvių, lietuvių bei vokiečių kalbomis buvo išleista „Baltijos šalių istorija“, kurią, be Zigmanto Kiaupos (viduramžiams skirta dalis), rašė Estijos ir Latvijos istorikai A. Māesalu, A. Pajur, G. Straube. Pagaliau 2002 m. anglų kalba išleista Z. Kiaupos „Lietuvos istorija“ („The History of Lithuania“), apimanti laikotarpį nuo seniausių laikų iki valstybės tarptautinio pripažinimo 1991 m. Pirmieji su ja susipažino Frankfurto knygų mugės, į kurią Lietuva buvo pakviesta viešnios teisėmis, lankytojai. Tenka tik apgailestauti, kad kol kas ši Lietuvos istorijos sintezė neprieinama platesniam vietos skaitytojų ratui, nes iki šiol ji neišversta į lietuvių kalbą. Nesvetimas Z. Kiaupai ir šaltinių skelbimas. Jo kartu su J. Kiaupiene parengtos ir 1985 m. išleistos „Instrukcijos feodalinių valdų administracijai Lietuvoje XVII–XIX a.“ tapo parankine knyga kiekvienam istorikui, besidominčiam socialine ir ūkio istorija.

Gerai žinodamas Lietuvos ir užsienio archyvų medžiagą, Z. Kiaupa išaiškino daug svarbių Lietuvos kultūros istorijos, prekybos, žymių asmenų gyvenimo faktų. Jis paskelbė vertingų duomenų apie XVI–XVIII a. kauniečių knygų rinkinius, XVI a. Lietuvos kultūrai nusipelnusią Rapolionių giminę ir XVII a. Alberto Kojelavičiaus bei jo brolių kilmę, Trakų mokyklos kultūrinę aplinką XV a. Šie tyrinėjimai skatina ir kitus istorikus labiau išiklausyti į šaltinių kalbą ir pabandyti iš nuotrupų rekonstruoti mūsų kraštui reikšmingus dalykus. Kita vertus, dauguma šios problematikos darbų buvo paskelbti kaimyninių kraštų mokslinėje spaudoje. Jie rodo jubilieto erudiciją ir aukštą kolegų įvertinimą.

Z. Kiaupa, turėdamas puikių mokslinio darbo bei organizacinių sugebėjimų, visada pilnas naujų idėjų ir sumanymų, kartu su kolegomis yra parengęs ne vieną svarbų leidinį. Pirmoji „Jaunųjų istorikų darbų“ knyga (1976), „Lietuvos miestų

istorijos šaltinių“ du tomai (1988, 1992), „Mūsų praeities“ (I tomas), „Praeities“ (III tomas) ir daug kitų leidinių buvo išleista jų sudaryme aktyviai dalyvaujant Z. Kiaupai. Jis daug prisidėjo prie Lietuvos Metrikos tyrimų suaktyvinimo ir tų tyrimų medžiagos skelbimo specialiai Lietuvos Metrikos tyrinėjimams skirtuose leidiniuose (lietuvių ir rusų kalbomis išleisti penki „Lietuvos Metrikos naujienų“ sąsiuviniai). 1993 m. tapęs Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos skyriaus vedėju, o nuo 1995 m. – ir programos „Lietuvos valstybė ir visuomenė XII–XVIII a.“ vadovu, buvo svarbiausias tarptautinės konferencijos Lietuvos valstybės ir visuomenės klausimams aptarti iniciatorius. Jos pagrindu 1997 m. išleistas stambus ir vertingas straipsnių rinkinys „Lietuvos valstybė XII–XVIII a.“ Z. Kiaupa yra vienas iš serijos „Historiae Lituaniae Fontes Minores“ sumanytojų ir redkolegijos narių (išėjo keturi tomai), taip pat vienas iš pagrindinių organizatorių ir parengėjų knygų, skirtų žymiesiems Lietuvos istorijos instituto istorikams paminėti. Šioje serijoje 1998 m. išleistos dvi knygos: velionio Egidijaus Banionio „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pasiuntinių tarnyba XV–XVI amžiais“ ir Ingės Lukšaitės 60-mečiui skirtas straipsnių rinkinys „Kultūros sankirtos“. Nuo 1998 m. jis vadovauja dar vienai „Lietuvos istorijos bibliografijos“ programai, kurios rėmuose jau išleisti du „Lietuvos istorijos bibliografijos“ tomai (už 1996 ir 1997 m.). Z. Kiaupa, kaip redakcinės kolegijos pirmininkas, daug padarė, kad Vytauto Didžiojo universitete 1998 m. būtų pradėtas leisti „Kauno istorijos metraštis“ (išėjo keturi tomai). Nuo 2001 m. jis yra ir „Lietuvos istorijos metraščio“ redakcinės kolegijos pirmininkas. Pradėjęs jam vadovauti, Metraštyje padaugėjo užsienio istorikų darbų, recenzijų, vienaatomis leidinys tapo dvitomiu – kasmet išleidžiami du Metraščio sąsiuviniai.

Per kelis mokslinio darbo dešimtmečius sukauptos žinios yra svarbus Z. Kiaupos pedagoginio darbo šaltinis. Dėstydamas Vilniaus, šiuo metu ir Kauno Vytauto Didžiojo universiteto studentams, vadovaudamas jų bakalauriniams ir magistriniams darbams, profesorius gerbiamas auklėtinių už reiklumą ir erudiciją, nesavanaudišką dalijimąsi jo paties surinkta medžiaga, skatinimą ieškoti naujų dar nenagrinėtų istorijos temų. Ne vienas jo išugdytas magistras įstojo į doktorantūrą, sėkmingai tęsė ir užbaigė disertacija istorijos studijas.

Z. Kiaupos turimos žinios ir darbo patirtis, geras Lietuvos ir kaimyninių kraštų istorijos, archyvų žinojimas ypač pravertė atgimstant Lietuvos valstybei. Jis buvo ir yra kviečiamas į įvairiausias Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės, Prezidento ir kitų institucijų sudarytas komisijas bei tarybas. Nuo 1988 m. Z. Kiaupa yra Lietuvos heraldikos komisijos (nuo 1995 m. veikiančios prie Respublikos Prezidento) narys. 1990 m. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos nutarimu jis paskirtas ekspertų grupės patarėju į Valstybinę derybų delegaciją (dėl išvežto turto į Sovietų Sąjungą). 1991–1992 m. dirbo Lietuvos kultūros ir meno taryboje prie Kultūros ir švietimo ministerijos, o 1992–1994 m. – Lietuvos archyvų taryboje.

Nuo 1998 m. jis aktyvus Lietuvos Respublikos Prezidento sudarytos Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcijos koordinacinės tarybos, o nuo 1999 m. – ir Valstybinės paminkloaugos komisijos narys. 2000 m. Zigmantas Kiaupa tapo Lietuvos nacionalinio muziejaus tarybos, o 2001 m. – Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko įsteigtos darbo grupės Lietuvos valstybės 750 metų jubiliejui paminėti nariu. 2002 m. Z. Kiaupos mokslinį darbą ir aktyvią visuomeninę veiklą aukštai įvertino Lietuvos Respublikos Prezidentas, apdovanodamas jį Vytauto Didžiojo ordino riterio kryžiumi.

Sveikindami mielą kolegą ir puikų bičiulį su 60-mečiu, linkime jam geros sveikatos, naujų mokslo darbų, energijos ir ištvermės įgyvendinant naujus sumanymus.

Edmundas R i m š a